

CO4CITIES URBACT helyi támogató csoport

3. találkozó (2021.11.18.) emlékeztetője

Időpont: 2021.11.18. (13:00-14:30)

Helyszín: Online (Teams)

Résztevők:

- Várostervezési Főosztály, Építészeti Osztály, csoportvezető
- Vagyongazdálkodási Főosztály, Vagyongazdálkodási Osztály, osztályvezető
- Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály, Kulturális és Turisztikai Osztály, kulturális szakreferens
- Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály, Kulturális és Turisztikai Osztály, jogi referens
- Szociálpolitikai Főosztály, szociálpolitikai szakreferens
- Szociálpolitikai Főosztály, Lakásgazdálkodási Osztály, lakásbérbeadási ügyintéző
- Koordinációs Főosztály, Nyitott Budapest Osztály, osztályvezető
- Koordinációs Főosztály, Nyitott Budapest Osztály, projekt munkatárs
- Koordinációs Főosztály, Nyitott Budapest Osztály, csoportvezető
- Koordinációs Főosztály, Nyitott Budapest Osztály, civil csoportvezető
- Koordinációs Főosztály, Nyitott Budapest Osztály, Budapest ösztöndíjas
- Várostervezési Főosztály, Tájépítészeti Osztály, zöldinfrastruktúra-fejlesztési referens
- Várostervezési Főosztály, Tájépítészeti Osztály, zöldfelület-gazdálkodási szakreferens
- BFVK Zrt., jogi igazgató
- Budapest Brand nZrt., Szervezési divízió, divízióvezető
- Budapest Brand nZrt., Szervezési divízió, programszervezési csoportvezető
- URBACT projekt, vezető szakértő
- Lehetőségek tere
- Szabad terek

Programpontok:

1. A projekt fő céljai, jelenlegi állása
2. Polyák Levente vezető szakértő beszámolója az urban commons nemzetközi tapasztalatairól
3. Hozzászólások, kérdések, a Városháza szakmai főosztályainak, szervezeteinek kapcsolódási pontjai

(1) Sain Mátyás, a Nyitott Budapest Osztály munkatársa az újonnan csatlakozók számára ismertette a projekt fő elemeit, célkitűzéseit, illetve a projekt jelenlegi állását, a pilot projekttel kapcsolatos elképzeléseket.

(2) Polyák Levente, a CO4CITIES vezető szakértője bemutatta az urban commons-szal kapcsolatos nemzetközi projekteket, valamint az elmúlt évtized hasonló hazai tapasztalatait. 2012 és 2016 között

a Kortárs Építészeti Központ Lakatlan projektjében 3 olyan célt jelöltek meg, amelyen erősítették a közösségi kezdeményezéseket.

1. Elsődleges cél, hogy behozták a témát a köztudatba, azaz hogyan lehet a lakók és közösségek szolgálatába állítani a kihasználatlan tereket, közvagyonot.
2. A projekt keretében sikerült fenntarthatóan 10-12 civil projektnek helyszínt találni.
3. A Nyitva! fesztivál keretében civil és szociálisan érzékeny gazdasági tevékenységet folytató szervezeteknek láthatóságot, valamint teret biztosítottak a már feltérképezett alulhasznosított önkormányzati ingatlanokban.

Az önkormányzati ingatlanok feltérképezése során nyert egyik adat, hogy csak a VI. kerületben a kihasználatlan önkormányzati ingatlanállomány rezsiköltsége évi 1 milliárd forint körüli.

A kezdeményezés nem volt hosszú távon fenntartható, de megjelent a közbeszédben a commons gondolat, amelyre számos jó példa akad itthon is. (pl. Jurányi-ház)

Nemzetközi példák:

- Az ACTIVE NGOs URBACT projektben Riga mint vezető partnerváros a 2013-ban megnyitott civil közösségi térrel szeretne volna támogatni a közösségeket. Sajnos a megvalósítás során nem sikerült olyan civil szervezeteket találni, akik igazi életet leheltek volna a volt iskolaépületbe. Inkább találkozóhelynek használták a teret a különböző nyugdíjasklubok és egyéb civil szervezetek.
Rigában jó példa is található, a Free Riga közösségi tér, ahol valóban szomszédságot fejlesztenek és izgalmas közösségi programokat kínálnak, igaz nem önkormányzati tulajdonú épületben.
- Németországban üzleti modellel kapcsolatos innovációt találtak ki. Külső alapítványok vettek át önkormányzati feladatokat, cserébe 100 évig osztott tulajdonba kerültek a közösségi terek, így védetté váltak a civilek számára az ingatlanok, ezért bátrabban tudtak befektetni és közösséget fejleszteni.
- Pozsonyban a régi vásárcsarnoknak találtak új funkciót. Közösségi tér, street food park, termelői vásár, rendezvénytér, szódavízmanufaktúra, teherbicikli cég és co-working térként is működik a többfunkciós épület. Egy hónapban pár napra üzleti célokra is kiadják a teret, így önfenntartó. A kezdeményezés sikerét mutatja, hogy a jelenlegi polgármester ezzel a projekttel vált ismertté.

A partnervárosok profilja:

Torinóban a jogi keretét az urban commons rendelet adja, amely elég tágan fogalmaz arról, hogy mi tartozik a városi közjavak közösségi hasznosításának kategóriájában. A működtetésről az a több, mint 60 Pact of Collaboration (megállapodás) gondoskodik, amelyekben egyrészt az önkormányzat, másrészt egy informális csoport (szomszédság), egyesület, szövetség, civil szervezet egyezik meg a városi közjószág (pl. nyitott közösségi tér, közösségi kert, sportpályák, szomszédsági házak, ahol sérülékeny társadalmi rétegeknek is nyújtanak szolgáltatásokat) fenntartásáról és közösségi hasznosításáról. Ezek a közjavak tehát közös kormányzási modellben (co-governance) működnek. Olaszországban az ingatlanok hasznosításával kapcsolatban elsősorban gazdasági fenntarthatósági problémák merülnek fel. Például Nápolyban számos alulhasznosított ingatlan, jellemzően korábbi, már régóta nem használt, rosszabb állapotban lévő pszichiátriai intézeteket adnak át közösségi hasznosításra, ugyanakkor hiányzik az az üzleti modell, amelyek segítenék a városi közjavak hosszútávú fenntarthatóságát.

Kolozsváron azzal a demográfiai lehetőséggel szeretnék élni, hogy a város sok fiatal vonz, ezért egy olyan ifjúsági közösségi teret, inkubátorházat hoznak létre, amely figyelmet fordít a tehetségek gondozására is.

Gdansk identitásának fontos része egyfajta szolidaritási mechanizmus, amelynek nagyrészt történelmi okai vannak (a Szolidaritás mozgalom). Erős a szemléletformás, a szociális (innovációs) szolgáltatások erős részvételiségi mechanizmussal kiegészítve. Jó példa az a szomszédsági ház, amely egy elhibázott beruhásként létrehozott, önkormányzati lakásokat magába foglaló háztömb környezetében próbálja dinamizálni a lakóközösséget és képviselőt biztosítani nekik.

(3) A találkozó további részében hozzászólásokra került sor a témában:

Fővárosi Önk., Vagyongazdálkodási osztály

- Nem lehetséges az összes üres önkormányzati ingatlant felhasználni, a rosszabb állapotban vagy környéken lévő bérleményeket nehezen lehet kiadni.
- Például a Ferenciek terén található felújított aluljáróban található üzlethelyiségeket sem sikerül évek óta kiadni, mivel a felszíni zebrák miatt nagyon kicsi a forgalom; a BKK-nak sem sikerült rentábilisan fenntartani (ügyfélközpontként felhasználni). Szociális és kulturális szervezetek számára hiába volt felajánlva, nem éltek a hasznosítás lehetőségével.
- A főváros felé hetente bejelentkeznek különböző ingatlanigénnyel civil szervezetek és oktatási intézmények, de sokszor a felhasználói oldal nem talál az igényeinek megfelelő ingatlant/helyiséget (pl. leromlott állapot).
- A főváros meghatározott pl. célorientált pályázatokkal tud kiadni sikeresen ingatlanokat. (pl. csónakház a római parton – vízisportra, utánpótlásnevelésre stb.).

Budapest Brand

- Első számú célja a Brandnek egy új városélmény biztosítása a város lakói és a turisták számára egyaránt.
- A városi terek közösségi hasznosításával kapcsolatban több projektjük is létrejött például a Valyoval közösen – kreatív köztér a rakparton, RAKPART 2021.
- A margitszigeti palackozóüzem új közösségi, elsősorban kulturális funkciót kapott mint közösségi tér.
- Zászlóshajó projektjük a Budapesti Őszi Fesztivál és a Budapesti Tavaszi Fesztivál.
- Cél: Strukturáltan tudják a civil szervezetek megkereséseit becsatornázni a programjaikba és más városházi kezdeményezésekbe.

Tájépítészeti osztály

- A Főkertnek létezik egy zöld gondokügyi programja, amelyben helyi közösségek örökbecfogadhatják a környezetükben lévő zöldfelületeket egy közös megállapodás keretében. (Csak cserjéket, évelőket, gyepet, mert a fák gondozása több szakértelmet igényel.)

Lehetőségek tere (VIII. kerület)

- Az önkormányzati bérleménykiadás általában nagyon hosszú folyamat, sokszor civil szervezetek is a végén inkább piaci áron bérelnék. Rossz állapotban lévő bérleményt könnyebb találni, ez működik, amennyiben lelakható a felújítás költsége.
- Új konstrukció, megállapodás kellene az önkormányzati bérleménykiadási gyakorlatban a civil szervezetek felé.
- A Lehetőségek terének jó kapcsolata van a VIII. kerületi önkormányzattal, akik támogatólag viszonyulnak a civil szervezetekhez, helyi kezdeményezésekhez.
- Szeretnék a függetlenségüket kiemelten kezelni az állami/intézményi kapcsolatok tekintetében.

Szabad Terek

- A budapesti pilot projekthez érdemes lenne egy konkrétabb tematikát meghatározni, jobban definiálható igénybevevői körrel

- Limitált a pénzügyi és emberi erőforrása a civil szervezeteknek, ez a tény nehezítheti a pop-up hasznosítást a budapesti pilot projektben
- Számos befogadóhely van Budapesten, így a nagyobb, vagyonosabb NGO-k számára nem okoz gondot a befogadó helyek megtalálása
- A civil szervezetek részéről érkező vélemény, hogy fontosnak tartják, hogy új közönségréteget tudjanak elérni.

Projekt vezető szakértője

- Új jogi keretek lennének szükségesek az ingatlanhasznosítással kapcsolatban (pl. fellazítani az elszámolási kereteket).
- Fel kell térképezni az anyagi akadályokat és új forrásokat kell megpróbálni bevonni – pl. az Európai Beruházási Banknál.
- Hálózatokat kell létrehozni és a civileket megtanítani arra, hogy hogyan tudják hasznosítani az önkormányzati ingatlanokat.

A projekt következő eseménye a budapesti partnertalálkozó, amelyet a járványhelyzet miatt online tartunk november 25-26-án. A helyi csoport tagokat, érdeklődőket is szeretettel várjuk, a programot hamarosan küldjük.

Mindenkinek köszönjük szépen a részvételt a találkozónkon!